

יבוא, יצוא ומה שביניהם סקירות וחידושים בענייני חוק ומשפט

עו"ד גיל נדל, ראש תחום יבוא, יצוא וסחר בינלאומי במחלקת מיסים ותגמול
בכירים

עידן גרעיני חדש והשפעותיו על חברות ישראליות גלובליות

עו"ד גיל נדל, עו"ד שירית נקר, עו"ד מור גושן

לפני כשנה, במהלך חודש מרץ 2018, נחקק בישראל החוק למניעת הפצה ומימון של נשק להשמדה המונית, התשע"ח-2018 (להלן: "החוק למניעת הפצת נשק להשמדה המונית"), במהלך שניתן לראות בו כיישור קו ישראלי עם רוח האמנה הבינלאומית למניעת הפצת נשק גרעיני (Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear, הידועה גם בכינויה אמנת NPT).

מטרת החוק היא להגביר את יכולתה של ישראל לקחת חלק במאבק הבינלאומי בהפצת ובמימון נשק להשמדה המונית, בין השאר באמצעות הטלת סנקציות כלכליות באופן מיידי, על גורמים המקיימים פעילות כלכלית או מסייעים לגורמים שמפיצים ומממנים נשק להשמדה המונית במדינות המנויות בתוספת לחוק (איראן וצפון קוריאה), אשר הוכרזו ככאלה על-ידי מועצת הביטחון של האו"ם (להלן: "מועצת הביטחון") או על-ידי גורם מוסמך במדינה זרה.

החוק נועד להסדיר את ההליכים לקליטת הכרזות כאמור בישראל, באופן שעומד בסטנדרטים הבין לאומיים המחייבים בכל הנוגע לאימוץ הכרזות מועצת הביטחון.

החוק מגדיר "גורם מוכרז" כאחד מאלה:

(1) **גורם שהוכרז על-ידי מועצת הביטחון** כגורם המסייע לאיראן או לצפון קוריאה או לארגון בין מדינתי הפועל במדינות אלה, בהפצה ומימון של נשק להשמדה המונית. במשך ארבעה חודשים ממועד ההכרזה תאומץ ההכרזה באופן אוטומטי גם במדינת ישראל, ולאחר ארבעה חודשים יראו בגורם כגורם מוכרז רק אם שר האוצר הכריז עליו בצו ככזה;

(2) **גורם שהוכרז על-ידי גורם מוסמך זר** מחוץ לישראל, מכוח סמכותו לפי הדין החל עליו, כגורם המסייע לאיראן או לצפון קוריאה או לארגון בין מדינתי הפועל במדינות אלה, בהפצה ומימון של נשק להשמדה המונית, ושר האוצר הכריז עליו בצו ככזה.

בהתאם להוראות החוק, דינו של מבצע הפעולה שיש בה כדי לסייע לגורם מוכרז, הינו מאסר 9 שנים או קנס בגובה עד 904,000 ₪. אם נעברה העבירה בידי תאגיד הקנס יהיה כפול - דינו של המקיים פעילות כלכלית עם גורם מוכרז כאמור, הינו מאסר 3 שנים או קנס בגובה עד 904,000 ₪.

עוד קובע החוק כי נושא משרה בתאגיד ייפקח ויעשה כל שניתן למניעת עבירות על הוראות החוק למניעת הפצת נשק להשמדה המונית בידי התאגיד או בידי מי מעובדיו. המפר הוראה זו דינו קנס עד 14,400 ₪.

כמו כן, אם נעברה עבירת סיוע לגורם מוכרז או קשור לגורם מוכרז או ביצוע פעילות כלכלית עם גורם מוכרז או קשור לגורם מוכרז, **חזקה היא כי נושא המשרה בתאגיד הפר את חובתו, אלא אם כן הוכיח כי עשה כל שניתן כדי למלא את חובתו.** משמעות הדברים הינה הטלת אחריות נרחבת ומשמעותית על נושאי משרה בתאגיד לוודא כי התאגיד אינו מבצע כל פעילות כלכלית, ובוודאי שלא מסייע, לגורם מוכרז.

כיצד מגדיר החוק את אותה פעילות כלכלית האסורה לביצוע עם גורם מוכרז? החוק מציע הגדרה נרחבת למדי, וכולל כל פעילות שיש לה ערך כלכלי, בין שנעשית בתמורה ובין שנעשית בלא תמורה, ובכלל זה סחר, מתן או קבלה של הלוואה, מתן או קבלה של שירות לרבות שירות פיננסי, הקניה או קבלה של בעלות או של זכות אחרת ברכוש או מתן זכות כלכלית לפי דין.

לצד האיסור המוחלט על קיום פעילות כלכלית עם גורם מוכרז או גורם הקשור אליו, קיימת גם חובה על הפסקת פעילות כלכלית מיידיית עם גורם מוכרז כאמור, וכן חובת דיווח למשטרת ישראל בגין חשד לקיומה של פעילות כלכלית כאמור.

רשימת הגורמים המוכרזים מפורסמת על-ידי "מטה הסנקציות" של משרד האוצר, מטה שהוקם מכוח חוק המאבק בתכנית הגרעין של איראן, התשע"ב-2012. מטה הסנקציות מעדכן תדיר את רשימת הגורמים המוכרזים באתר האינטרנט שלו, בכתובת הבאה: <https://mof.gov.il/IsraelSanctions/DeclaredElementsList/>.

(כזכור, בנוסף לגורמים המוכרזים מכוח החוק למניעת הפצת נשק להשמדה המונית, קיים איסור גורף, מכוח פקודת המסחר עם האויב, 1939, על קיום פעילות כלכלית ישירה או עקיפה בין מדינת ישראל ואזרחיה לבין איראן ו/או כל גורם איראני).

כיצד משפיע החוק על חברות ישראליות גלובליות?

בעידן של מדיניות סחר גלובלית וריבוי חברות ישראליות בעלות פעילות מסחרית בינלאומית, ובמיוחד נוכח האחריות הנרחבת המוטלת על נושאי משרה בהקפדה על ציות להוראות החוק, חשוב ואף הכרחי לקבוע נהלים ופעולות נדרשות, על מנת להבטיח כי חברה לא תסייע ו/או לא תקיים פעילות כלכלית עם גורם מוכרז או לגורם קשור לגורם מוכרז (אלא אם הותר לחברה לעשות כן על-ידי שר האוצר ובהתאם לתנאי היתר).

מעבר לפעולות המידיות הנדרשות על מנת ליישר קו עם רשימת הגורמים המוכרזים העדכנית דהיום, על מנת לעמוד בדרישות החוק, על חברות ישראליות הפועלות בשוק הגלובלי לוודא, למשל, כי בהתקשרויותיהן החדשות עם גורמים זרים הן אינן מתקשרות עם גורמים מוכרזים או גורמים הקשורים לגורמים מוכרזים; לקיים מעקב אחר רשימת הגורמים המוכרזים המתעדכנת מעת לעת; לוודא כי עובדיה מודעים לחובת הדיווח במקרים שבהם קיים חשד סביר כי החברה התבקשה לקיים פעילות כלכלית עם גורם מוכרז או גורם קשור; וכיוצ"ב.

* * *

הסקירה לעיל הינה בבחינת תמצית. המידע הכלול בה נמסר למטרות אינפורמטיביות בלבד ואין במידע כדי להוות ייעוץ משפטי. לקבלת פרטים נוספים, אנא פנו לעו"ד גיל נדל - ראש תחום יבוא, יצוא וסחר בינלאומי במחלקת מיסים ותגמול בכירים. בדוא"ל Gill.Nadel@goldfarb.com ו/או בטלפון 03-6089898.